

Forord

NyS 49 viser spændvidden i den sprogforskning der bedrives på de danske universiteter, og vi kommer vidt omkring. Fra konversationsanalytiske undersøgelser af læge-patient-samtaler og barnet som gæst i nyhedsinterviewet over sammenhængen mellem topologi, pragmatisk betydning og variation i udtalen af adverbiet *egentlig* til forholdet mellem mobilitet og sprogforandring – for at ende med en undersøgelse af effekten af passiv i breve fra en offentlig myndighed.

Udgangspunktet for de to første artikler i NyS 49 er konversationsanalyse. Johanna Lindell tager i artiklen *Interaktionens betydning for ned-sættelse af antibiotikaforbrug* fat på et voksende globalt problem, nemlig overforbruget af antibiotika og den medfølgende antibiotikaresistens. I artiklen viser hun gennem en analyse af en læge-patient-samtale hvordan lægens fremsættelse af et behandlingsforslag kan have betydning for patientens villighed til at fravælge antibiotisk behandling: Ved at designe behandlingsforslaget som en mulighed patienten kan vælge til, kan ordinerings af antibiotika således tilbagerulles eller helt undgås.

Zen Legêne Thomsen undersøger i artiklen *Nyhedsinterviewet: med barnet som gæst* ud fra en konversationsanalytisk indfaldsvinkel den modsætning mellem identiteterne ”barn” og ”ekspert” der kan opstå i nyhedsinterviews med børn, og som kan være med til at forklare hvorfor journalister oplever børn som vanskelige at interviewe. Thomsen argumenterer for at barneidentitet ikke blot bliver gjort relevant når interviewpersonerne eksplicit tilskrives identiteter som ”12-årig” og ”elevrådsformand”; barneidentitet forekommer også at være relevant uden at kategorien eksplicit nævnes når (1) spørgsmålsdesignet indikerer at interviewpersonen ikke forventes at kunne svare fyldestgørende, når (2) interviewpersonens svar viser sig at være utilstrækkeligt, og når (3) det behandles som påfaldende at interviewpersonerne tilskrives identiteter som ”ekspert” og ”landmand”, der almindeligvis forbindes med et voksent domæne.

Jan Heegårds artikel *Ordvarighed og grammatisk og pragmatisk funktion. Tilfældet egentlig* omhandler en undersøgelse af sammenhængen mellem

topologi, pragmatisk betydning og variation i udtalen af adverbiet *egentlig*. Undersøgelsen viser at der er en stor variation i udtalen af *egentlig* i henhold til adverbiallets placering i Diderichsens sætningsskema, der traditionelt anvendes som beskrivelsesmodel for dansk ledstilling. På alle andre pladser end 'lille a' har *egentlig* som oftest lang varighed, dvs. udtales ekspanderet, mens ordet på 'lille a' udviser stor variation, fra optimalt ekspanderet til kraftigt reduceret. Undersøgelsen viser også at der er stor forskel imellem de enkelte talere mht. varighed, og at der er en vis men ikke afgørende sammenhæng mellem *egentlig*s varighed og taletempo.

Malene Monka beskriver i artiklen *Mobilitet og sprogforandring* en undersøgelse hun har udført af sprogforandring i realtid hos to grupper informanter. Den ene gruppe har været geografisk og/eller socialt mobile i løbet af deres liv, den anden gruppe er blevet boende i det lokalområde hvor de er vokset op. På baggrund af dette unikke datamateriale, der er blevet indsamlet over en lang årrække af flere forskellige sprogforskere, er Monka i stand til at påvise at de mobile informanter markerer sig sprogligt anderledes end de non-mobile allerede inden de forlader deres fælles hjemegn.

Julie Meyer Ingemansson og Torben Juel Jensen tager i deres artikel *Passiven bør undgås – eller bør den?* fat på ét af de 'gode råd' som sprog-rådgivningen i Danmark gennem en årrække har givet til offentlige myndigheder om det skriftsprog de anvender i deres kommunikation med borgerne, nemlig at de bør undgå passiver. Den viden vi har om hvorvidt dette råd har en gavnlig effekt hos modtagerne, er dog særdeles beskednen. På den baggrund præsenterer Ingemansson og Jensen en metode til at undersøge om brugen af passiv faktisk har en effekt i forhold til modtagernes forståelse af og holdninger til breve fra en offentlig myndighed. Resultaterne indikerer at passiver ikke påvirker graden af forståelse hos respondenterne og kun har en minimal effekt på holdningerne med undtagelse af oplevelsen af 'upersonligt sprog'.

Endelig anmelder Anna Vibeke Lindø *Bland blot genrerne – ikke tekstarterne! Om sprog, tekster og samfund* af Ole Tøgeby.

God fornøjelse med læsningen!